

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesienhoidolla kohti parempaa vesien tilaa

Joutsa

31.5.2010

Ansa Selänne

Keski-Suomen ELY-keskus

Mitä vesienhoidolla tarkoitetaan?

Vesienhoidossa pyritään EU:n alueella yhteisiin tavoitteisiin:

- Pintavesien ekologinen ja kemiallinen tila on vuoteen 2015 mennessä vähintään hyvä
- Pohjavesien määrällinen ja kemiallinen tila on hyvä
- Pinta- ja pohjavesien tila ei heikkene
- Pilaavien sekä muiden haitallisten aineiden ja vaarallisten aineiden pääsyä vesiin rajoitetaan
- Tulvien ja kuivuuden haitallisia vaikutuksia vähennetään

Vesienhoidon suunnittelu

- Vesistöaluekohtainen suunnittelujärjestelmä
- Eri toimijoiden yhteistyö ja kansalaisten osallistuminen on keskeinen osa vesienhoitoa
- Perustyökalu on vesienhoitoalueelle laadittava vesienhoito-suunnitelma, joka laaditaan määräajoin

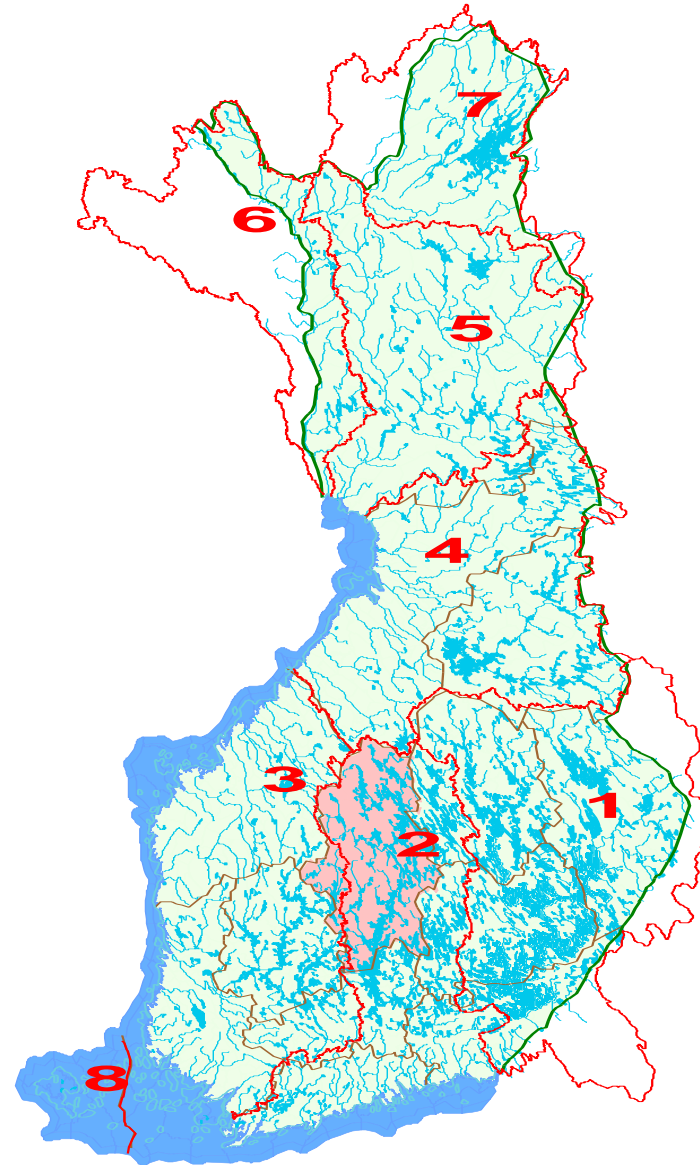
Vesienhoitoalueet Suomessa

Kansalliset vesienhoitoalueet

- 1 Vuoksi
- 2 Kymijoki - Suomenlahti
- 3 Kokemäenjoki - Saaristomeri - Selkämeri
- 4 Oulunjoki - Iijoki - Perämeri
- 5 Kemijoki

Kansainväliset vesienhoitoalueet

- 6 Tornionjoki
- 7 Tenojoki - Paatsjoki
- 8 Ahvenanmaa, huolehtii itsenäisesti vesienhoidon toimeenpanosta

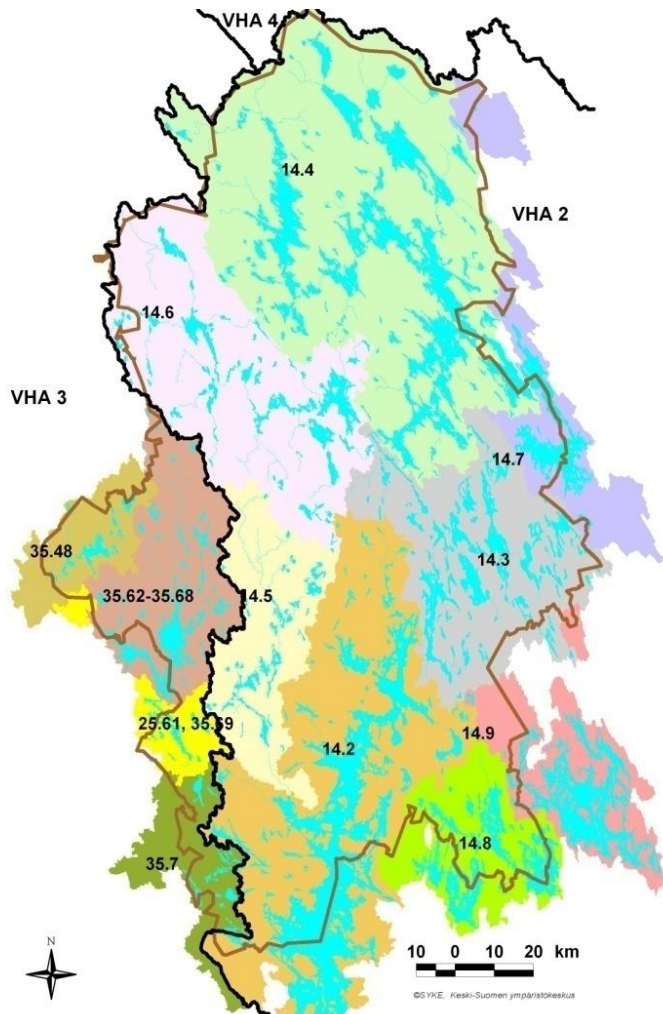

Vesienhoitosuunnitelmat laadittu yhteistyössä

- Vesienhoidon suunnittelussa ollut tärkeää **vuorovaikutus vesien eri käyttäjien ja kansalaisten kanssa.**
- Ympäristökeskukseen perustettiin tätä varten **yhteistyöryhmät**
- Myös kansalaisilla on ollut hyvät mahdollisuudet vaikuttaa vesienhoitoon virallisten kuulemisten (3 kpl) kautta
- Kuulemisesta saatu palaute otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon vesienhoidon suunnittelussa ja vesienhoitosuunnitelmissa
- Keski-Suomessa palautetta saatiin
  - Työohjelma – ja aikataulu (35 lausuntoa, 2 muuta palautetta)
  - Keskeiset kysymykset (29 lausuntoa, 72 muuta palautetta)
  - Vesienhoitosuunnitelmaehdotus (43 lausuntoa, 60 muuta palautetta)

Vesienhoidon toimenpideohjelmat

- Vesienhoitosuunnitelman valmisteluasiakirjoja
- Keski-Suomessa tehty erilliset toimenpideohjelmat pinta- ja pohjavesille
- Pintavesien osalta maakunta jaettu toimenpideohjelmassa osaluaisiin

Vesienhoitosuunnitelmat hyväksytyt

- Valtioneuvosto hyväksyi vesienhoitosuunnitelmat 10.12.2009
- Valtioneuvosto hyväksyi yhteisen lausuman toimeenpanosta
- Kyseessä on ollut laajin Suomen vesiä koskeva kehittämishanke
- Vesienhoitosuunnitelmista on raportoitu komissiolle 22.3.2010 mennessä
- Vesienhoitosuunnitelmat ja valtioneuvoston perustelumuistio löytyvät osoitteesta:
www.ymparisto.fi > [Ympäristönsuojelu](#) > [Vesiensuojelu](#) > **Vesienhoidon suunnittelu ja yhteistyö**
- Keski-Suomen pintavesien ja pohjavesien toimenpideohjelmat löytyvät osoitteesta:
www.ymparisto.fi > [Keski-Suomi](#) > [Ympäristönsuojelu](#) > [Vesiensuojelu](#) > [Vesienhoidon suunnit...](#) > **Toimenpideohjelmat**

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

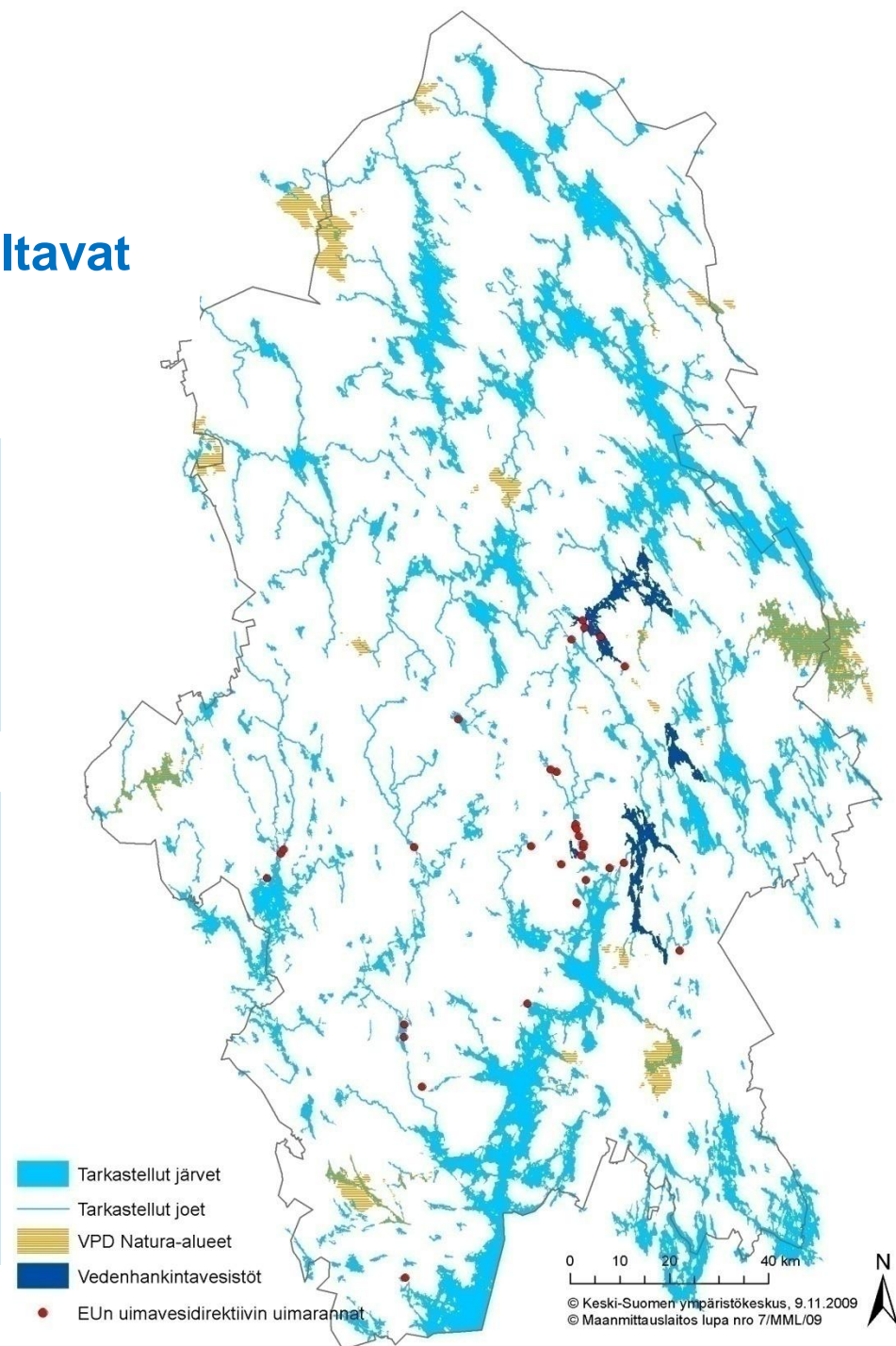
Vesienhoitosuunnitelmassa tarkasteltavat pintavedet Keski-Suomessa

Järvet: pinta-ala > 1 km²
Joet: va:n pinta-ala > 100 km²
Natura alueet: **21 kpl**
EU - uimarannat : **23 kpl**
Vedenhankinta vesistöt : **4 kpl**

Toimenpiteitä esitetään vesille, jotka eivät saavuta hyvää tilaa vuoteen 2015 mennessä

- jokia **58 kpl**
- järviä **59 kpl**
- lisäksi esitetään toimenpiteitä niille vesille, joiden luokka on vaarassa pudota nykyisestä

Keski-Suomen ELY-keskus, Ansa Selänne

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Vesien tila Keski-Suomessa

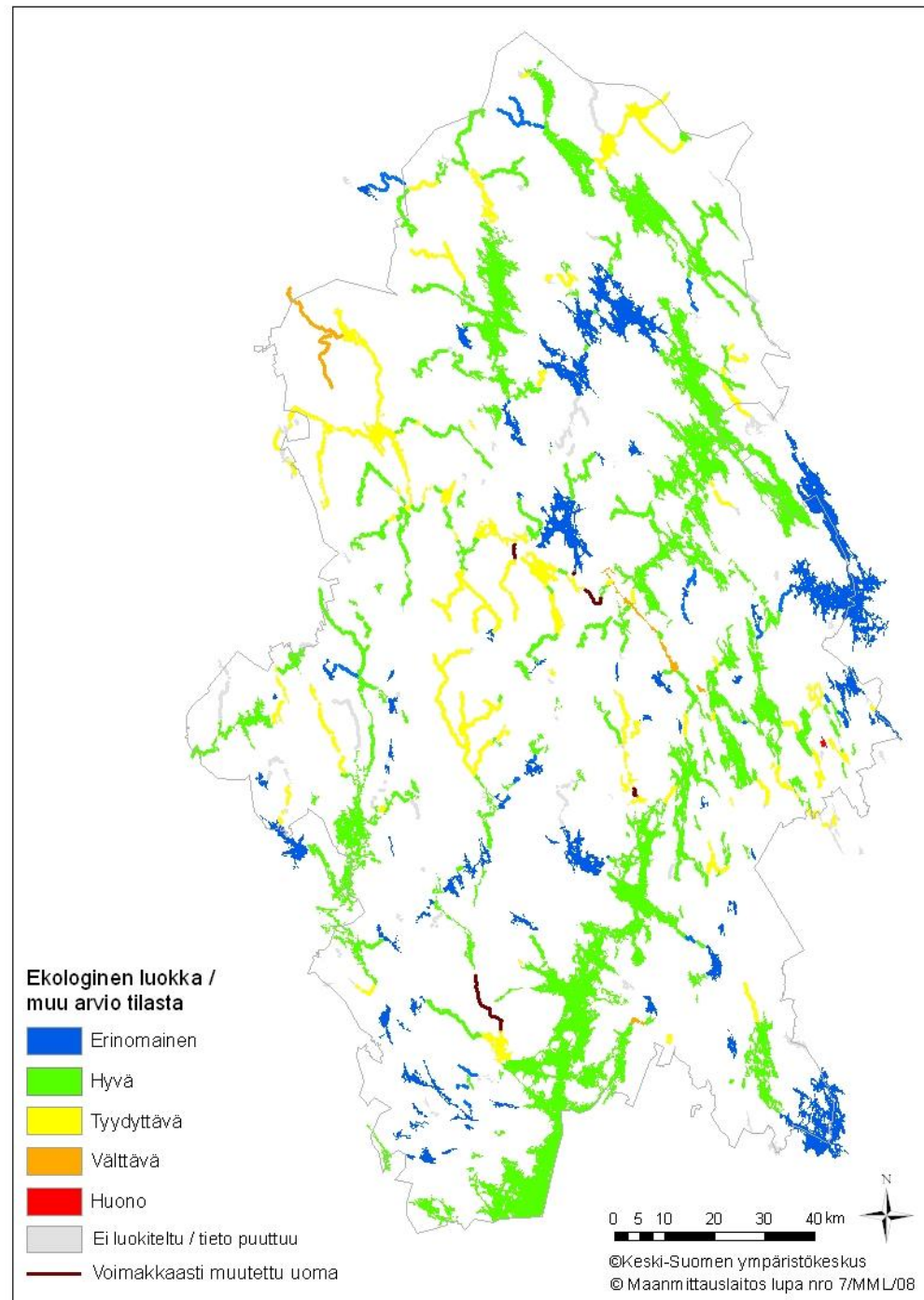
Järvistä

- hyvässä tai erinomaisessa tilassa
- 76 % lukumäärästä ja 80 % pinta-alasta

Joista

- hyvässä ja erinomaisessa tilassa
- 57 % lukumäärästä ja 54 % jokipituudesta

Keski-Suomen ELY-keskus, Ansa Selänne

**Vesienhoitosuunnitelmassa
pohjavesien alkutarkasteluun
on valittu kaikki:**

**I luokan pohjavesialueet ja niiden
pohjavedet**

**I luokan pohjavesialueita on 177
kappaletta (joutsa 8 kpl)**

**II luokan pohjavesialueet ja niiden
pohjavedet**

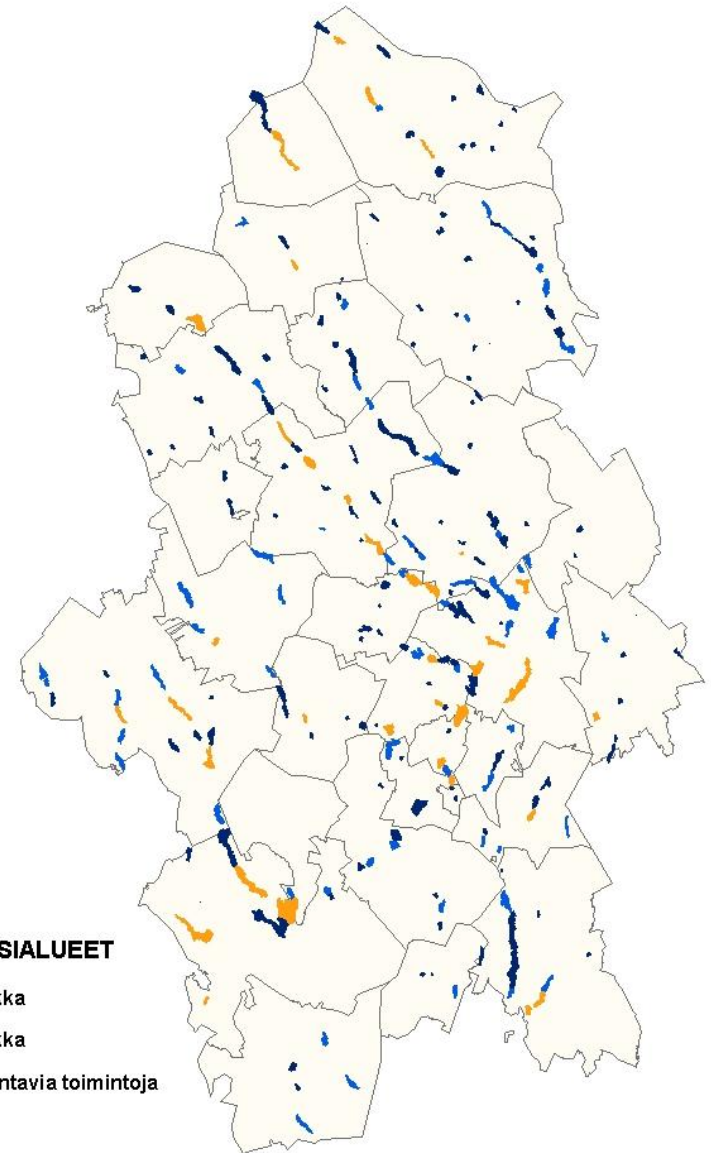
**II luokan pohjavesialueita on 67
kappaletta (Joutsa 3 kpl)**

**Näistä on edelleen valittu pohja-
vesialueet, joilla on teollisuus- ja
yritystoimintaa sekä pilaantu-
neita maa-alueita, jotka voivat
uhata pohjavettä**

**Tällaisia pohjavesialueita on 38
kappaletta (Joutsa 2 kpl)**

POHJAVESIALUEET

- I luokka
- II luokka
- Vaarantavia toimintoja

**Vesienhoitosuunnitelmassa
käsitellään tarkemmin näitä 38
pohjavesialuetta:**

**Osalla näitä pohjavesialueita ei
ole riittävästi tietoja pohjaveden
kemiallisesta ja määrällisestä
tilasta**

**Tällaisia pohjavesialueita on
21 kappaletta**

Ne on nimetty selvityskohteiksi

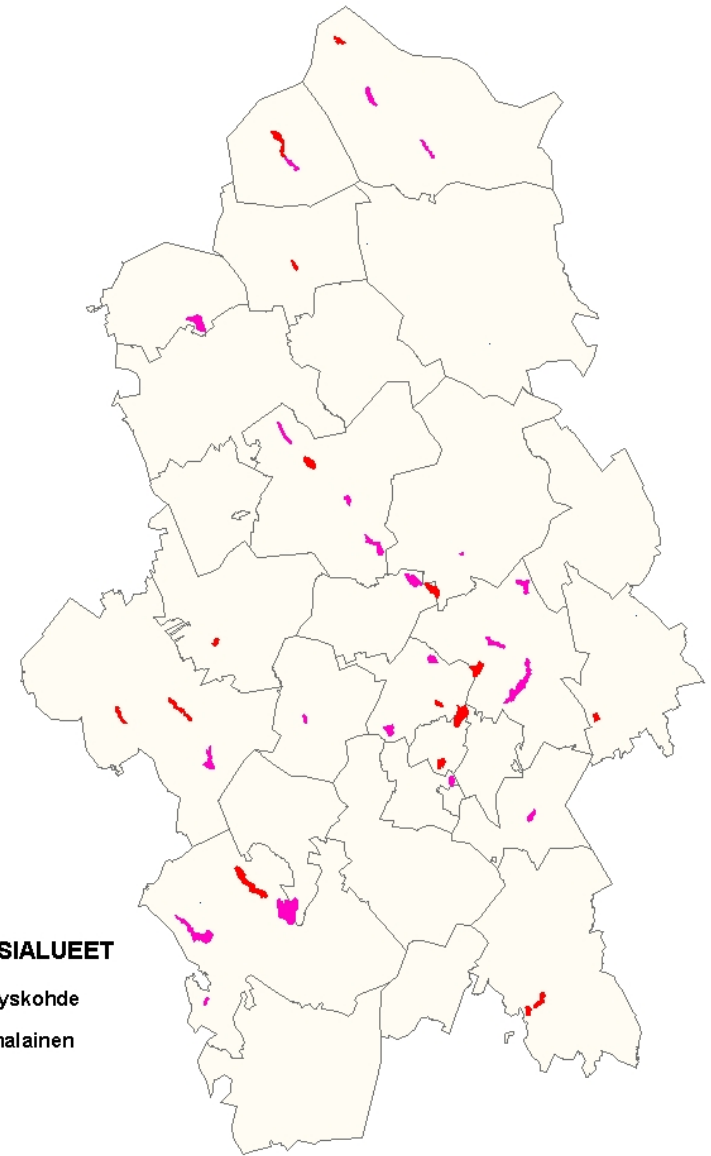
**Loppuosalla näitä pohjavesi-
alueilta on osoitettavissa, että
ihmistoiminnan takia joko yksi
tai useampi pohjaveden laatu-
normi ylittyy tai pohjaveden
määrä on vähentynyt**

**Tällaisia pohjavesialueita on 17
kappaletta**

**Ne on nimetty riskinalaisiksi
pohjavesialueiksi**

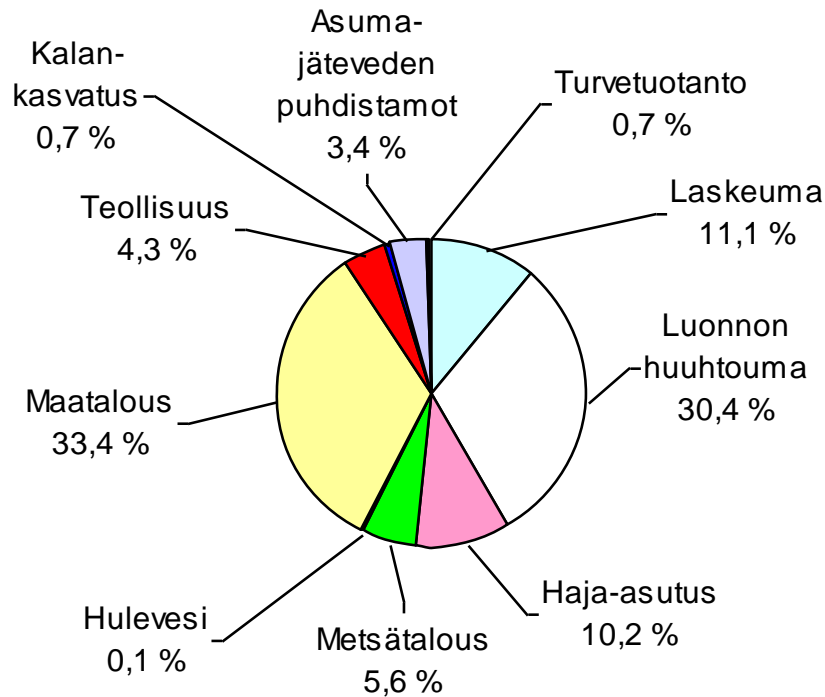
POHJAVESIALUEET

- Selvityskohde
- Riskinalainen

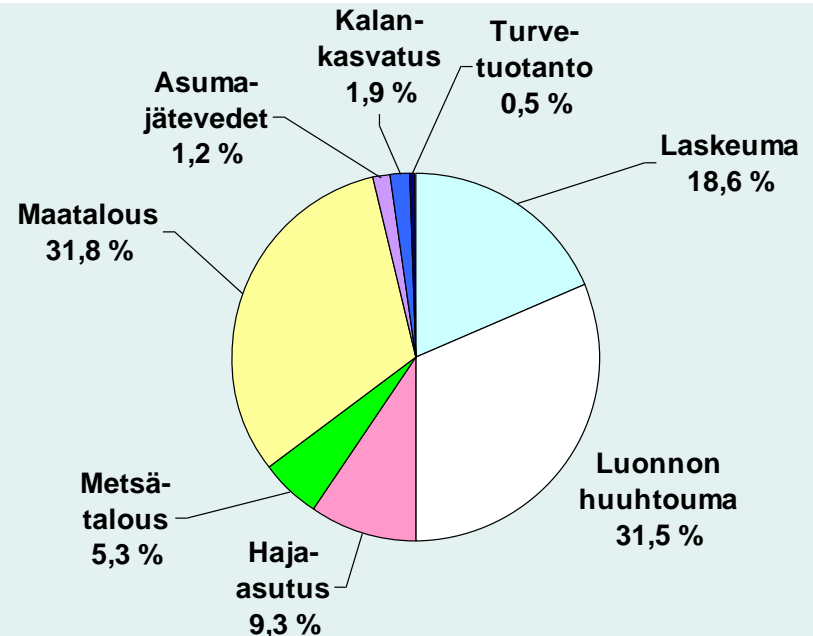

Keski-Suomi

KOK P

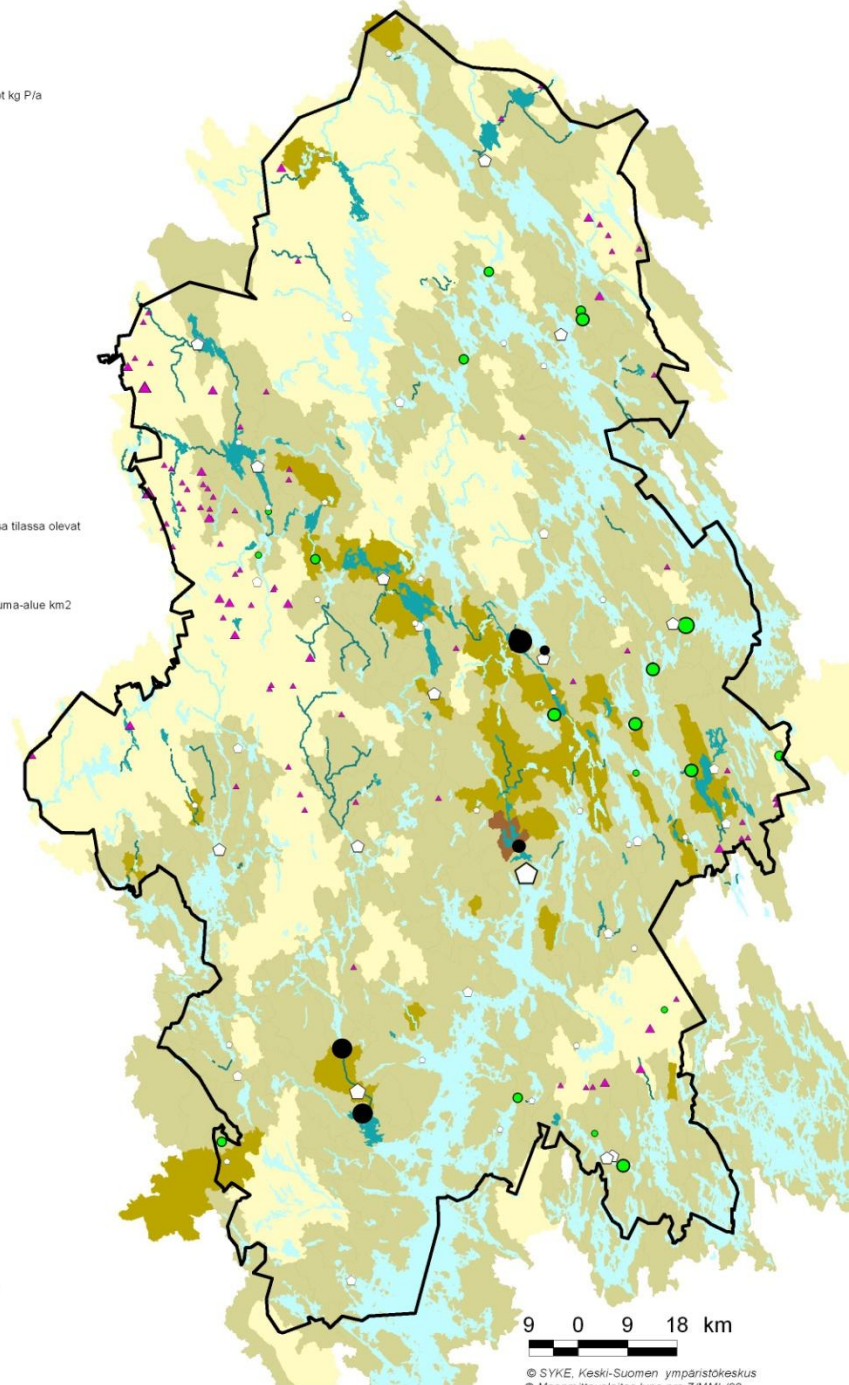
Sysmän reitti

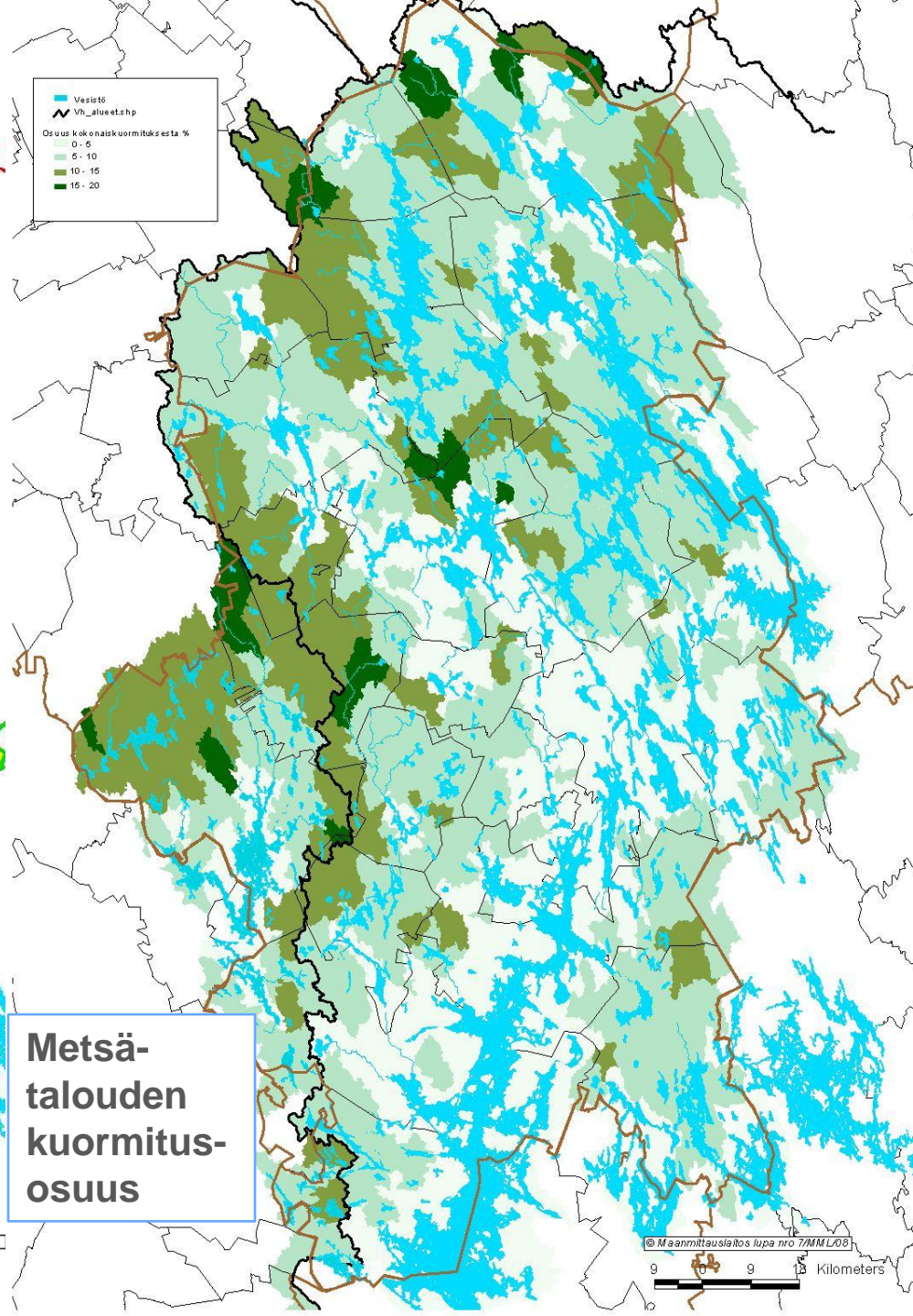
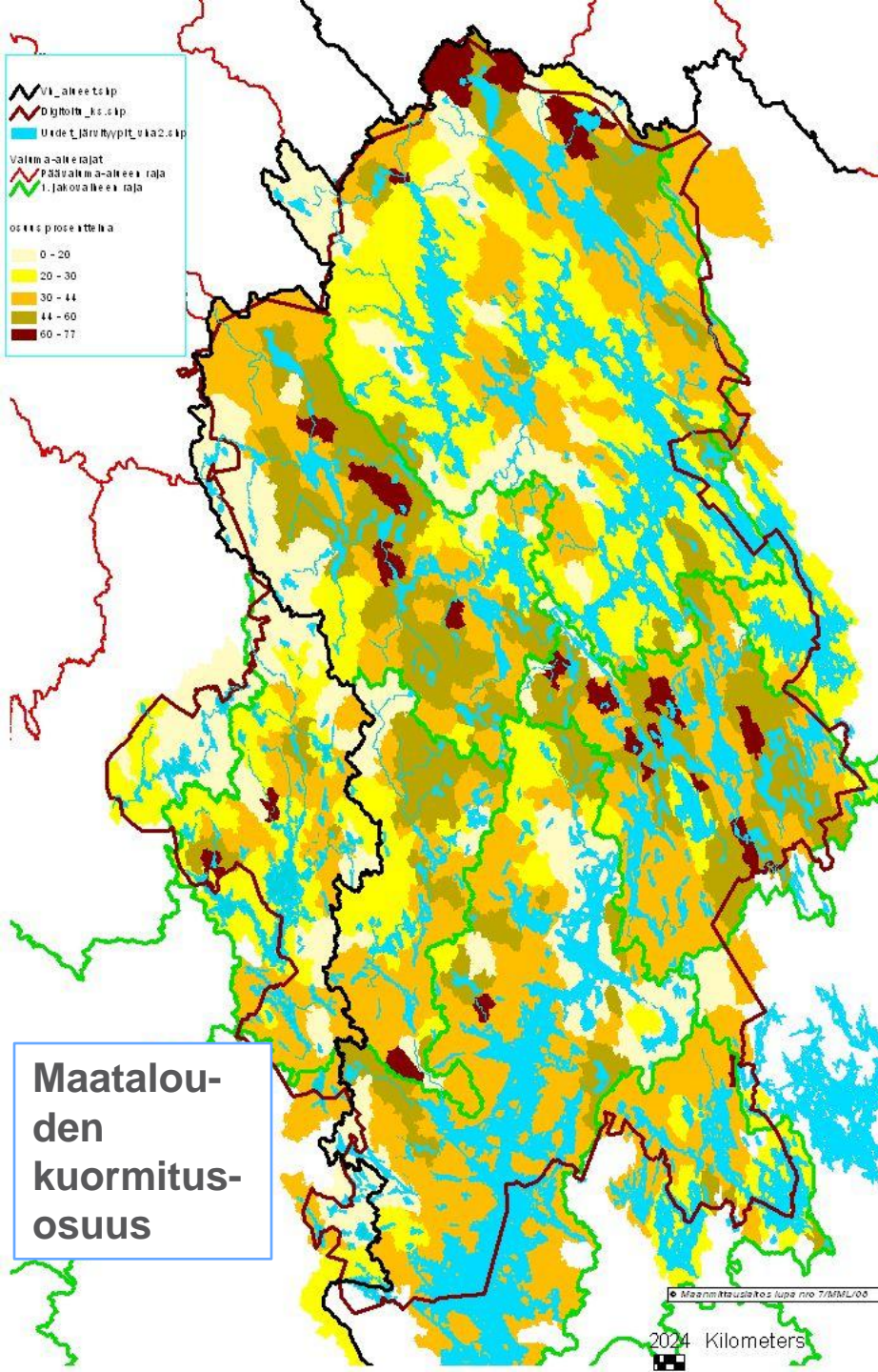

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Fosforin hajakuormitus kg/km² vuodessa sekä pistekuormitus kg/v.

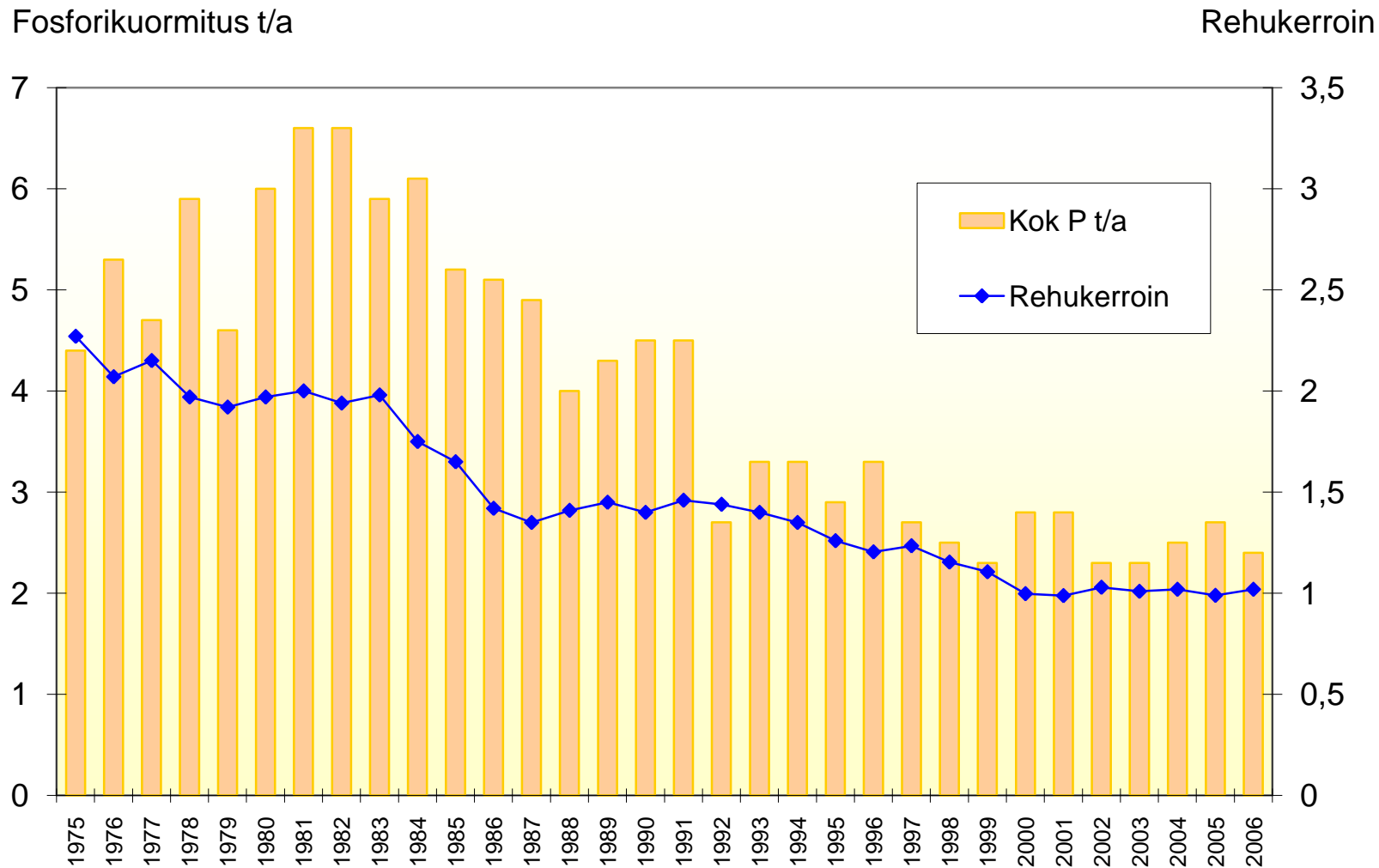

9 0 9 18 km

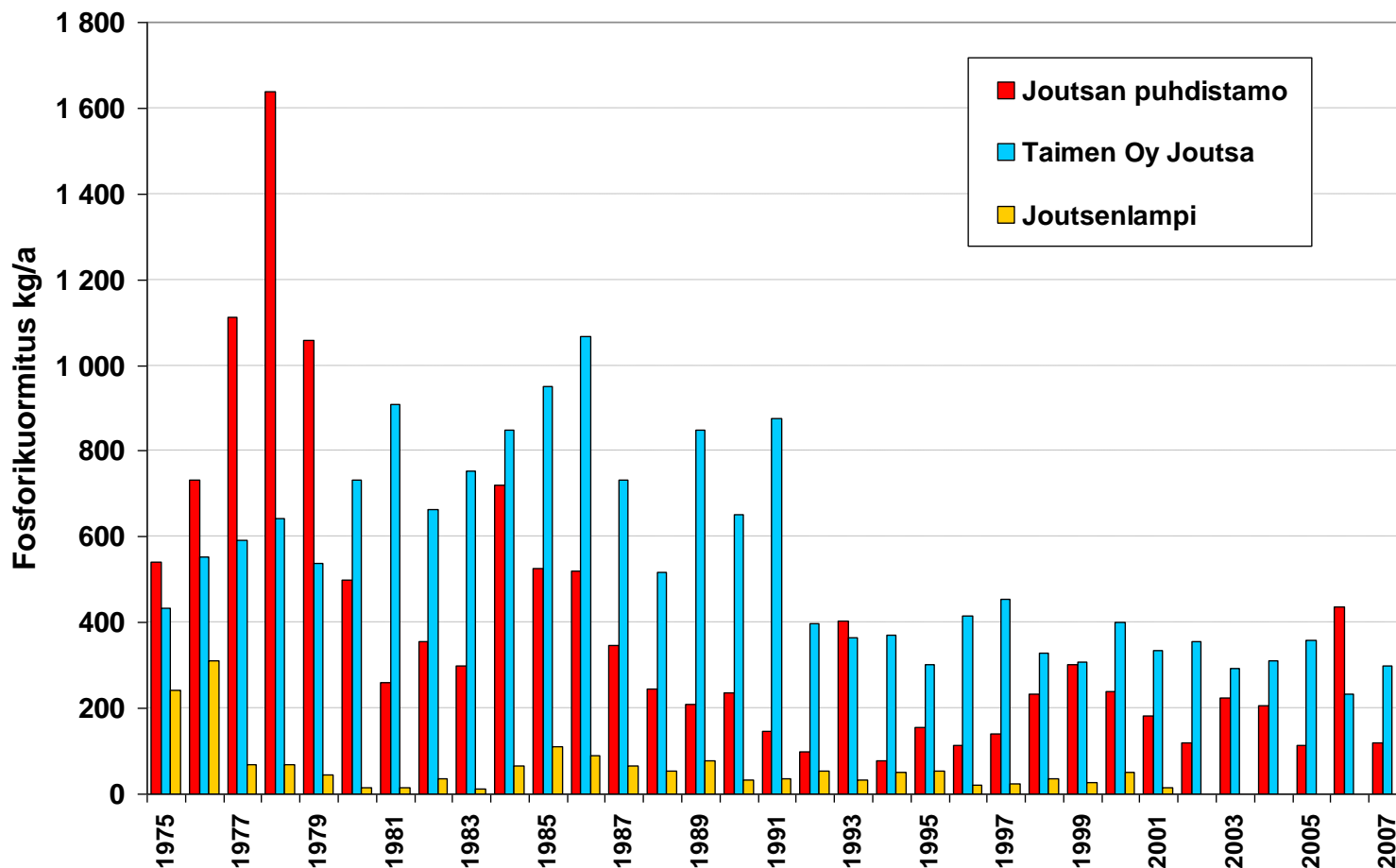

Kalankasvatuksen fosforikuormitus t/vuosi Keski-Suomessa

Joutsan puhdistamon ja Taimen Oy Joutsan fosforikuormitus kg/a

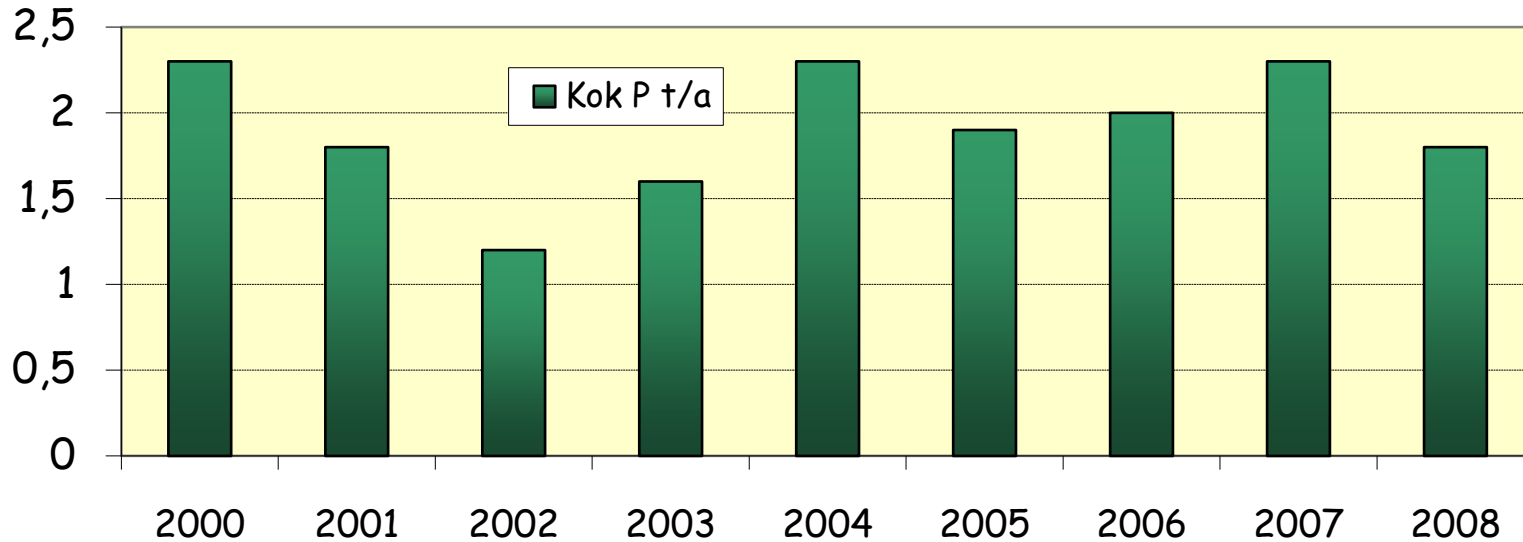
-Joutsan keskuspuhdistamo, ympäristölupa (KSU) 30.12.2002 , lupaehtojen tarkistus 31.12.2010

-Taimen Oy Joutsa, ISY/1.12.2004, VHO 30.8.2006, KHO 10.3.2008, lupaehdot: rehunkäyttö < 70 000 kg/a, fosforikuormitus < 330 kg/a, vedenotto < 750 l/s

-muuta kalalaitoksia 2 kpl, Pekka Sammon laitos (Kostamonjoen va 18 kg P/a), Havulohi (65 kg P/a)

Turvetuotannon fosforikuormitus t/a Keski-Suomessa

Sysmän reitti

- 4 tuotantoaluetta, pinta-ala 128 ha
- 1 tuotantoalue < 10 ha

Mäntyharjun reitti

- 5 tuotantoaluetta, tuotantoala 259 ha, Rääsysisuon (90 ha) ja Mesiänsuo 59 ha kunnostuksessa, Rääsysisuo (lohkot 5 ja 6, 60 ha) ei saanut lupaa (ei lainvoimainen)

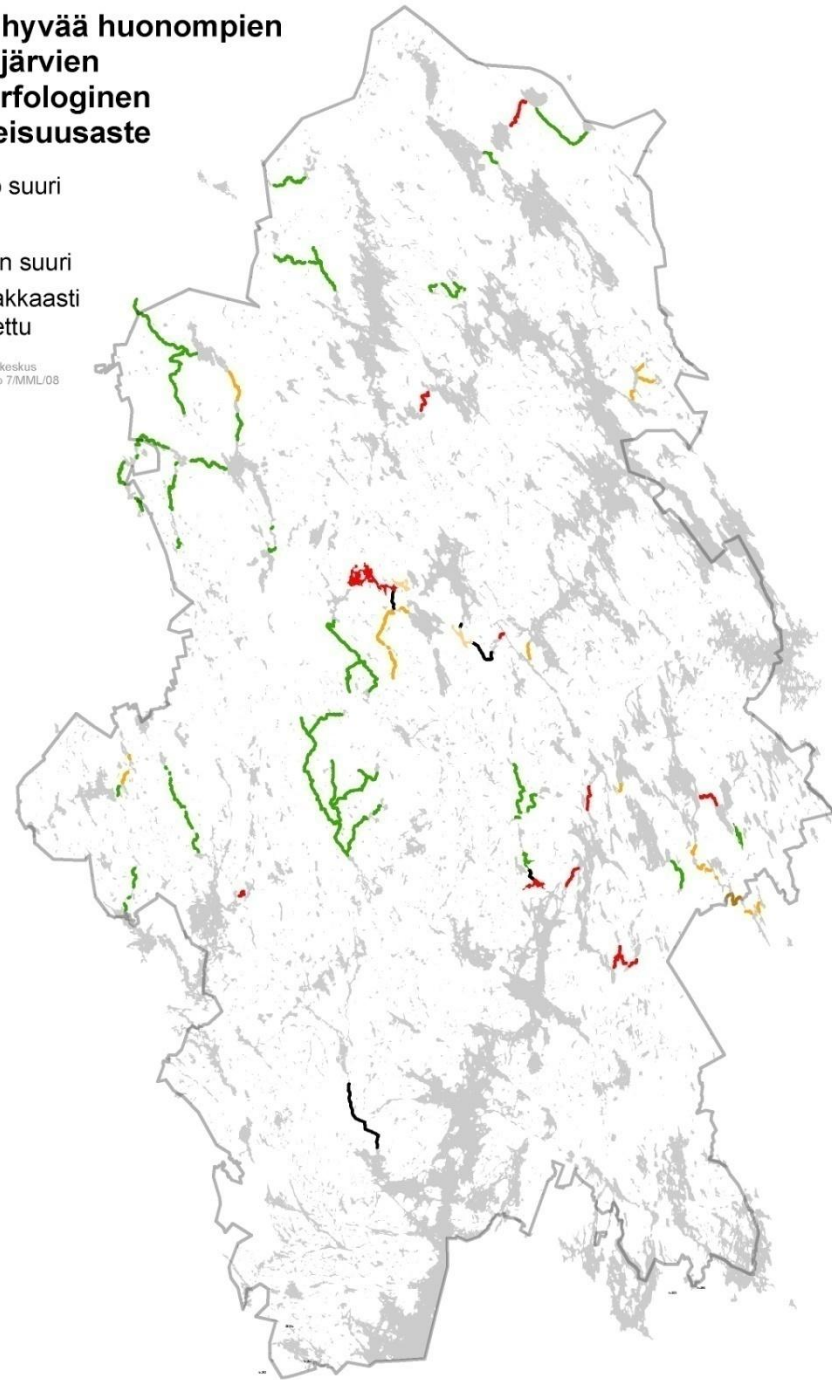
Vesien hydromorfologinen tila eli HyMo-tila

- kertoo vesimuodostuman vesiolosuhteista, vaelluskelpoisuudesta sekä uoman rakenteesta.
- yksittäisiä tekijöitä voivat olla esim. virtaama, veden korkeus, putouskorkeus sekä pohjan ja uoman rakenne
- vesienhoitosuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä myös vesien HyMo-tilan parantamiseksi

Tilaltaan hyvää huonompien jokien ja järvien hydromorfologinen muuttuneisuusaste

- Melko suuri
- Suuri
- Erittäin suuri
- Voimakkaasti muutettu

Keski-Suomen ympäristökeskus
Maamittauslaitos lupa nro 7/MML/08
21.11.2008

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Keski-Suomessa on nimetty 5 joki-
muodostumaa **voimakkaasti muutetuksi**

→ HyMo-muutos on erittäin suuri ja hyvää ekologista tilaa ei voida saavuttaa aiheuttamatta merkittäviä haitallisia vaikutuksia vesistön tärkeälle käyttömuodolle

Tourujoki

Jämsänjoki

Suojoki

Parantalankoski

Leuhunjoki

Toimenpiteiden suunnittelu

- Vesienhoidon ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi on vesien hoitosuunnitelmissa ja toimenpideohjelmassa esitetty vesi-muodostumissa ja niiden valuma-alueilla tarvittavat toimenpiteet.
- Toimenpiteitä tarvitaan kaikilla sektoreilla
- Toimenpiteet on jaettu nykykäytännön mukaisin toimenpiteisiin ja lisätoimenpiteisiin
- Vesienhoidon toimenpiteisiin kuuluu myös erilaisia ohjaus-keinoja, (lainsäädännöllisiä, hallinnollisia, rahoituksellisia ja tiedollisia toimia sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa)

Toimenpiteet/yhdyskunnat

Toimenpiteet	Määrä v. 2010-2015 Keski-Suomi	Sysmän reitti
<i>Nykykäytäntö</i>		
Uudet puhdistamot	2 kpl	
Uudet siirtoviemärit	29 km	
Viemärlaitosten käyttö- ja ylläpito	208 750 as.	3 670 as
<i>Lisätoimenpiteet</i>		
Uudet puhdistamot (1.1.2009 jälkeen päätetyt)	2 kpl	
Uudet siirtoviemärit ((1.1.2009 jälkeen päätetyt)	56 km	5 km

Esitetyt toimenpiteet/haja-asutus

Toimenpiteet	Määrä v. 2010-2015 Keski-Suomi	Sysmän reitti
<i>Nykykäytäntö</i>		
Haja-asutuksen kiinteistökohtaiset investoinnit	14 600 kiinteistöä	600
Nykyisen haja-asutuksen järjestelmien käyttö ja ylläpito	3 700 kiinteistöä	200
Loma-asutuksen kiinteistökohtaiset investoinnit	7 370 kiinteistöä	340
Nykyisen loma-asutuksen järjestelmien käyttö ja ylläpito	28 300 kiinteistöä	1 260
Viemäriverkoston laajentaminen haja-asutusalueella	2 400 kiinteistöä	120
<i>Lisätoimenpiteet</i>		
Koulutus ja neuvonta	3 700 kpl/v	160

Esitetyt toimenpiteet/metsätalous

Toimenpiteet	Määrä v. 2010-2015 Keski-Suomi	Sysmän reitti
<i>Nykykäytäntö</i>		
Kunnostusojituksen vesiensuojelun perusrakenteet	42 000 ha	1 320
Hakkuualueiden suojavyöhyke	840 ha	26
Lannoitusten suojakaistat	300 ha	9
Metsätalouden eroosiohaittojen torjunta	80 kpl	
<i>Lisätoimenpiteet</i>		
Metsätalouden eroosiohaittojen torjunta	170 kpl	
Kunnostusojituksen tehostettu vesiensuojelu	220 kpl	3
Tehostettu vesiensuojelusuunnittelu	4 100 ha/vuosi	
Koulutus ja neuvonta	440 kpl/vuosi	20

Esitetyt toimenpiteet/turvetuotanto

	Määrä v. 2010-2015 Keski-Suomi	Sysmän reitti
<i>Nykykäytäntö</i>		
Kemiallinen käsittely (tuotantoha)	104	
Pintavalutuskenttä (ei pumppausta) (tuotantoha)	2 680	13
Pintavalutuskenttä pumppaamalla (kesä/ympärivuotinen) (tuotantoha)	4 650	176
Vesiensuojelun perusrakenteet (tuotantoha)	10 500*	280*
Virtaaman säätö (tuotantoha)	3 720	90
<i>Lisätoimenpiteet</i>		
Kemiallisen käsittelyn lisääminen (ha)	500	

* Mukana myös uudet tuotantoalueet

Maatalouden toimenpiteet

Toimenpiteet	Määrä v. 2010-2015 Keski-Suomi	Sysmän reitti
<i>Nykykäytäntö</i>		
Ympäristötuen mukaiset toimet	NYKYTASO	Nykytaso
Eläinsuojien ympäristöluvat		
<i>Lisätoimenpiteet</i>		
Kasvipeitteisyys	13 000 ha	100
Kosteikot	60 kpl	
Koulutus ja neuvonta	260 kpl/v	5
Ravinnepäästöjen hallinta	16 000 ha	250
Ravinnepäästöjen tehostettu hallinta	2 400 ha	
Suojavyöhykkeet	725 ha	

Nykykäytäntö

- YsA → ympäristölupa, jos rehun käyttö tai lisäkasvu /v $\geq$ 2000 kg tai jos luonnonravintolammikko tai lammikkoryhmä on kooltaan vähintään 20 ha
- Luvissa vesistökuormitusta vähennetään mm. ruokintaa, veden käyttöä, ravinteiden ja kiintoaineksen poistoa koskevin määräyksin.
  - Ympäristölupien tarkistamisen yhteydessä pyritään tehostamaan vesien-suojelua, mikäli kuormituksen vähentäminen on vesien tilan parantamiseksi tarpeen. Mikäli vesiensuojelutoimia ei voida tehostaa, joudutaan joskus rajoittamaan tuotantoa.
  - Keskeisiä vesiensuojelutoimia ovat rehun ja ruokintatekniikan kehittäminen, lietteenpoiston tehostaminen ja lieteveden jatkokäsittely

Lisätoimet

- Maa-allaslaitosten kuormitusta voidaan merkittävästi vähentää ainoastaan laitoksia saneeraamalla (keinoallaslaitos, kiertovesilaitos)
- Sijainnin ohjaus

Kalankasvatuksen toimenpiteitä Keski-Suomessa

Teollisuuden toimenpiteitä, Keski-Suomi

Nykykäytäntö

- YsA → ympäristölupa oltava kaikilla merkittävimmillä teollisuuslaitoksilla
- Suurin osa teollisuuden jätevesistä ohjataan yhdyskuntien jätevesipuhdistamolle (liittymissopimukset, VnA 889/2006)
- 6 teollisuuslaitoksen vedet johdetaan niiden omien puhdistamojen kautta vesistöön ja niiden päästöjä ohjataan ympäristölupien kautta annettavin lupamääräyksin

Lisätoimenpiteet

- ympäristöriskien hallinnan parantaminen
- prosessitekniset parannukset haitta-aineiden ja jätevesipäästöjen minimoimiseksi

Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen, toimenpiteet Keski-Suomessa

	selvitys	suunnitelma	Toteutus, sisältää myös suunnittelun
Nykykäytäntö			
Kalankulkua helpottavat toimenpiteet (kohde)			10 (2)
Virtavesien elinympäristökunnostus (muodostuma)			4
Yhteensä			6 (muodostumaa)
Lisätoimenpiteet			
Kalankulkua helpottavat toimenpiteet (kohde)	1	8	8 (5)
Muut kunnostustoimenpiteet	3	1	2
Pienehkön rehevöityneen järven kunnostus	1		4
Suuren rehevöityneen järven kunnostus	1	1	3
Virtavesien elinympäristökunnostus	2	6	9
Säännöstely kehittäminen	5		
Yhteensä	13	16	23 muodostumaa

Vesienhoidon vuosikustannukset Keski-Suomessa

SEKTORI	NYKYKÄYTÄNNÖN MUKAISET TOIMENPITEET (1000 €/vuosi)	LISÄTOIMENPITEET (1000 €/vuosi)	YHTEENSÄ (1000 €/vuosi)
Yhdyskunnat	31 890	1 160	33 050
Haja- ja loma-asutus	14 040	1 100	15 110
Teollisuus	4 840	Ei arvioitu	4 840
Kalankasvatus	1 600	Ei arvioitu	1 600
Turvetuotanto	1 290	130	1 430
Maatalous	10 900	3 050	13 950
Metsätalous	560	220	780
Vesistöjen kunnostus, säännöstely ja rakentaminen	30	180	210

Nykykäytäntö noin 65 milj. €/vuosi ja lisätoimenpiteet noin 6 milj. €/vuosi

Riskinalaisille pohja-vesialueille (17 kpl) ehdotetaan toimenpiteitä, joilla niiden pohjavesi voitaisiin saada hyvään tilaan vuoteen 2015 mennessä

JOUTSA

Joutsa

Laatunormin ylitys:

Torjunta-aine

Toimenpide:

Suojelusuunnitelman laadinta

JOUTSA

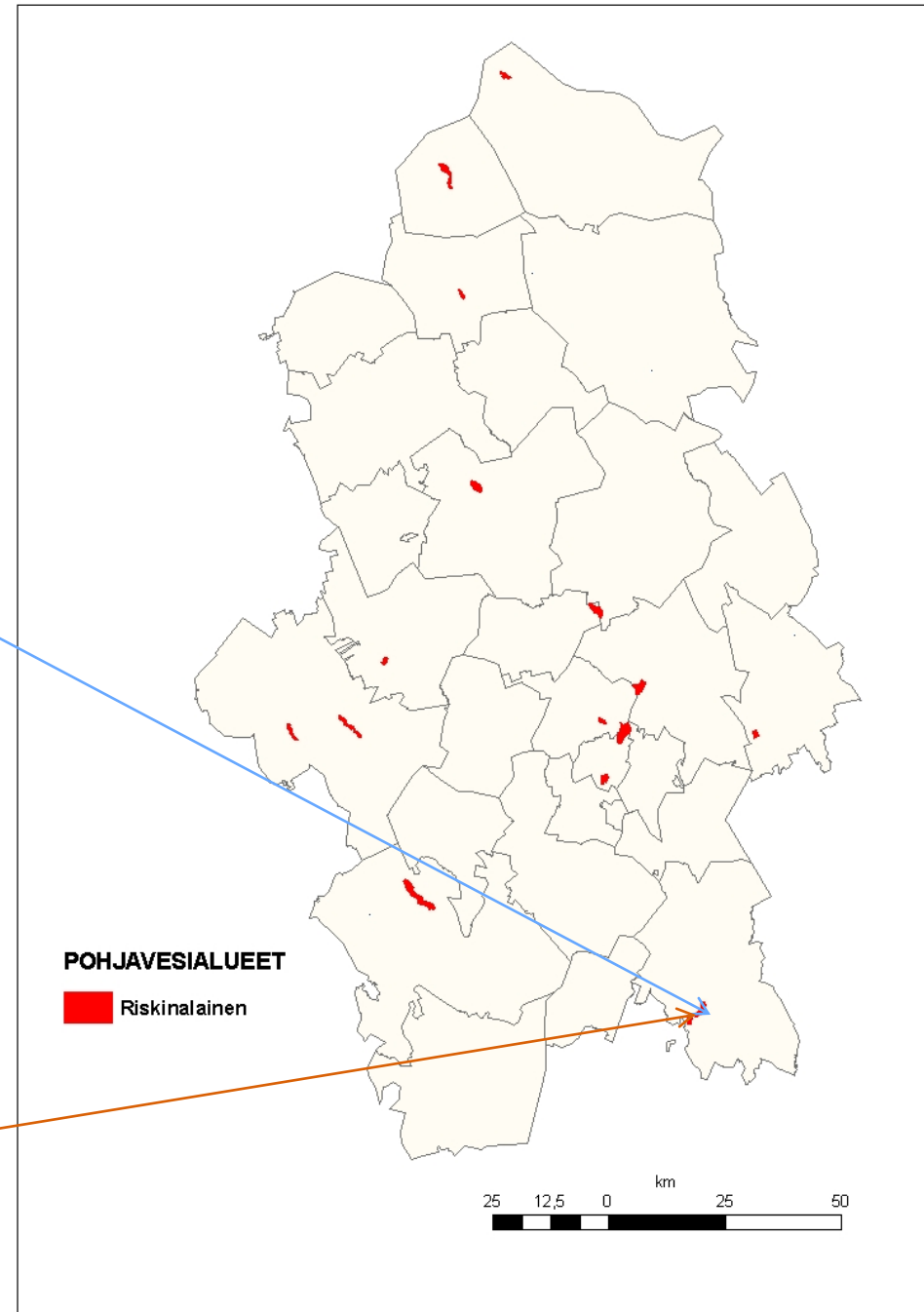
Pekkanen

Laatunormin ylitys:

Epäorgaaninen suola

Toimenpide:

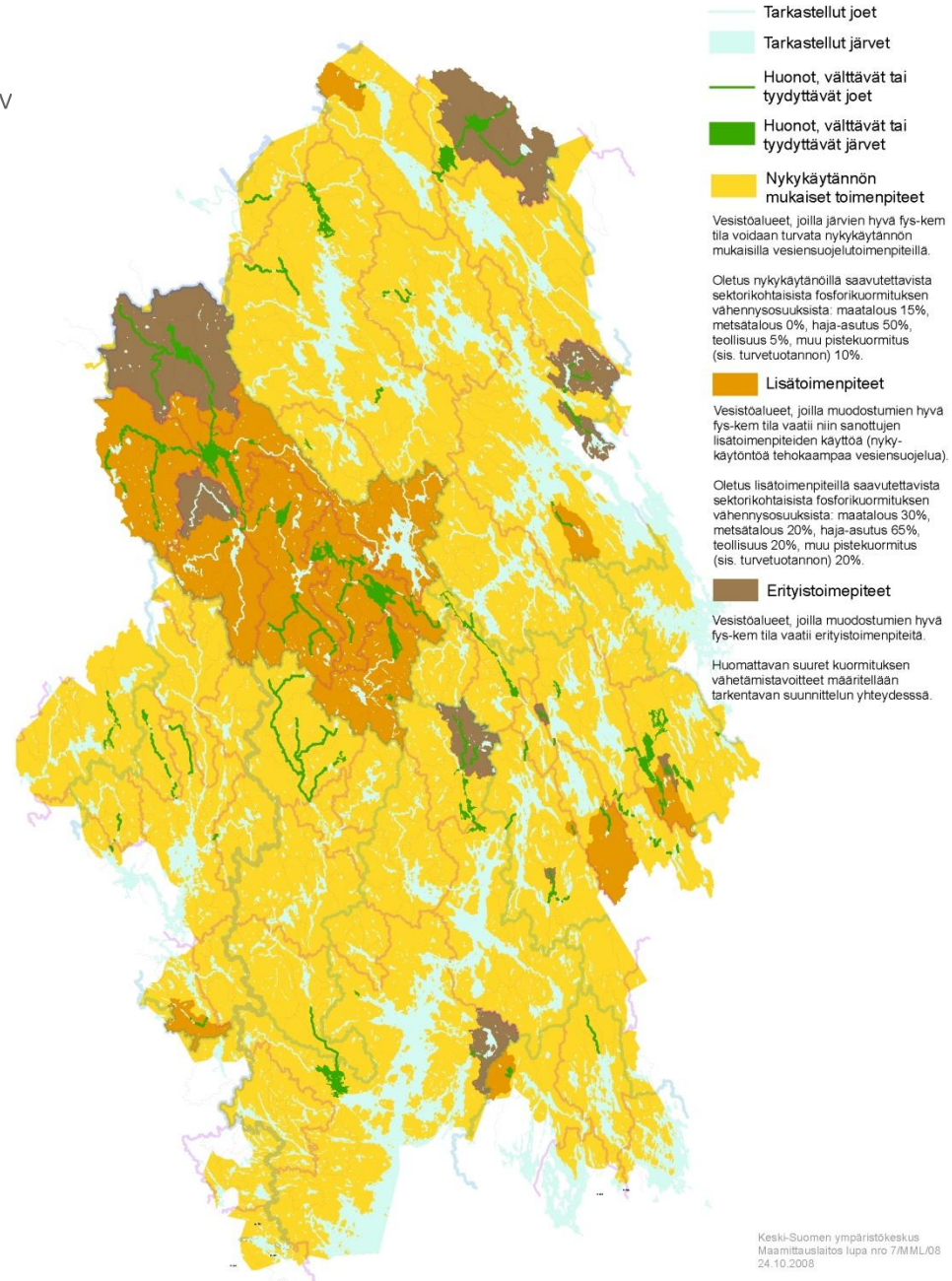
Suojelusuunnitelman päivitys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Env

Nykykäytännön mukaisten toimien ja lisätoimenpiteiden tarve veden hyvän tilan turvaamiseksi

Tavoitteiden saavuttaminen

Pintavesien hyvää tilaa ei KeskiSuomessa saavuteta kaikilta osin vuoteen 2015 mennessä. Tällaisille vesille on esitetty joko 6 tai 12 vuoden jatkoaikaa.

Tärkeimpiä syitä aikataulusta viivästykselle

- Suuri ravinnekuormitus.
- Vesistöjen HyMo-tilaa parantavat kunnostustoimet kuten vaellusesteiden poisto ja uomien kunnostukset edellyttävät perusteellista hanketason suunnittelua ja lupakäsittelyä.
- Toimenpiteiden vaikutus vesistöissä näkyy vasta pitkän ajan kuluttua.

Muodostuma tavoitetilassa
Muodostuma voimakkaasti muutettu

Tavoitetila saavutetaan vuoteen

2015 mennessä
2021 mennessä
2027 mennessä tai myöhemmin

